

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo

Zamawiający:

Gmina Kleszczewo
Urząd Gminy Kleszczewo
ul. Poznańska 4
63-005 Kleszczewo

Wykonawca:

Green Key
ul. Nowy Świat 10a/15
60 - 583 Poznań
www.greenkey.pl

Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo

Kierownik projektu:

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Andrzej Karkowski
mgr Wojciech Pająk
mgr Joanna Walkowiak
mgr inż. Łukasz Gińko

Grudzień, 2016 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY KLESZCZEWO	4
1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI	5
1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK	7
II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
2.1. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA	7
2.2. SPOŁECZEŃSTWO	12
III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA	15
SFERA SPOŁECZNA	15
3.1. ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI	15
3.1.1. Wskaźnik - udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	15
3.2. PROBLEMY RYNKU PRACY	16
3.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	17
3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH	19
3.3.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru	20
3.3.2. Udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku	21
3.4. PRZESTĘPCZOŚĆ – POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	22
3.4.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	23
3.5. FREKWENCJA W WYBORACH I UCZESTNICTWO W ORGANIZACJACH SPOŁECZNYCH	24
SFERA GOSPODARCZA	25
3.6. KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ	25
3.6.1. Wskaźnik - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	25
SFERA ŚRODOWISKOWA	26
3.7. PRZYRODNICZE WARUNKI LOKALNEJ EGZYSTENCJI	29
3.7.1. Wskaźnik – szacunkowy udział nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości	29
IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ	30
V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	33
SPIS TABEL	37
SPIS RYCIN	38

I. WSTĘP

1.1. PODSTAWY PRAWNE WRAZ Z UZASADNIENIEM KONIECZNOŚCI OPRACOWANIA DIAGNOZY NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ORAZ OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY KLESZCZEWO

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777), określiła zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Samorządy otrzymały podstawę prawną do podjęcia kompleksowych działań służących rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne wobec czego Gmina Kleszczewo przystąpiła do opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Kleszczewo. W celu opracowania diagnoz służących: wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji oraz ocenie aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wójt zobowiązany jest przeprowadzić analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Obszar Gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym

z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy.

Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawiera wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1:5 000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, ze zm.).

Do wniosku Wójta, który przedstawia Radzie Gminy celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji załącza się diagnozę, potwierdzającą spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia. Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku sporządzenia diagnozy.

Przed złożeniem wniosku, o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Wójt Gminy Kleszczewo przeprowadza konsultacje społeczne projektu przedmiotowej uchwały oraz wprowadza do niego zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji. O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadamia się nie później niż w terminie 7 dni przed dniem ich przeprowadzenia, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez obwieszczenie, ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty oraz ogłoszenie na stronie Gminy Kleszczewo w Biuletynie Informacji Publicznej.

Formami konsultacji społecznych są: zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie Gminy Kleszczewo w Biuletynie Informacji Publicznej. Dodatkowo konsultacje społeczne prowadzi się z wykorzystaniem co najmniej dwóch z wymienionych form tj.: spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjny, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych.

Prezentowana w niniejszym dokumencie diagnoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi zarówno w Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777) jak i "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020" Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. (MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015). Zgodnie z zapisami wymienionych dokumentów diagnoza opierać powinna się na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim zjawiska i problemy społeczne opisywanego obszaru.

1.2. METODA OPRACOWYWANIA DIAGNOZY Z UWZGLĘDNIENIEM PRZYJĘTYCH WSKAŹNIKÓW DELIMITACJI

Dla potrzeb opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na cele sporządzenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Kleszczewo określono listę potencjalnych wskaźników. Służą one przedstawieniu przestrzennego różnicowania Gminy Kleszczewo biorąc pod uwagę cechy wskazujące na kumulację

negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych i technicznych.

Podstawą stwierdzenia na danym obszarze stanu kryzysowego jest występowanie problemów o charakterze społecznym. Jeśli destrukcyjne procesy społeczne współwystępują z problemami o charakterze gospodarczym, przestrzenno – funkcjonalnym lub środowiskowym to niezbędne jest prowadzenie działań naprawczych.

Skalę negatywnych zjawisk powinny odzwierciedlać wskaźniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej jednostki.

Wśród cech, jakie mogą być wzięte pod uwagę do wyznaczenia obszarów kryzysowych są:

1. w sferze społecznej:
  - wysoka stopa bezrobocia,
  - wysoki poziom ubóstwa,
  - wysoka przestępczość,
  - wysoki wskaźnik przemocy w rodzinie,
  - niski poziom edukacji,
  - niewielka liczba organizacji społecznych / liczba członków (fundacje, stowarzyszenia),
  - niska frekwencja w wyborach.
2. w sferze przestrzenno – funkcjonalnej:
  - degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
  - brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
  - niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną,
  - brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
  - niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
  - niski poziom obsługi komunikacyjnej,
  - deficyt lub niskiej jakości tereny publiczne.
3. w sferze gospodarczej:
  - niski stopień przedsiębiorczości,
  - słaba kondycja przedsiębiorstw.
4. w sferze środowiskowej:
  - przekroczenie standardów jakości środowiska,
  - obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska.

W niniejszym dokumencie zastosowano wybrane wskaźniki, które możliwie dobrze oddają zróżnicowanie poszczególnych obszarów Gminy Kleszczewo oraz te, które można odnieść do wyznaczonych jednostek przestrzennych. Wszystkie wartości odniesiono do wartości referencyjnej. Szczegółowe dane w tym zakresie zawierają kolejne rozdziały niniejszego opracowania.

Dodatkowo, kierując się potrzebą uszczegółowienia cech niezbędnych do wyznaczenia obszarów kryzysowych w sferze społecznej Gmina Kleszczewo uwzględniła zaawansowanie procesu starzenia się ludności.

1.3. WYZNACZENIE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK PRZESTRZENNYCH DO CELÓW ANALIZY WYSTĘPUJĄCYCH ZJAWISK

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. Powinny być to pewne całości pod względem funkcjonalnym, charakteryzujące się pewną spójnością społeczną i przestrzenną.

Autorzy niniejszego opracowania dołożyli starań, aby przeprowadzona analiza w sposób możliwie trafny odzwierciedlała znane i powszechnie dostrzegane zróżnicowanie w przestrzeni społeczno – gospodarczej i infrastrukturalnej Gminy Kleszczewo.

Gmina Kleszczewo jest gminą wiejską. Cechuje się więc zróżnicowaniem jakościowym i ilościowym występujących problemów w poszczególnych jej obszarach. Jednocześnie ustawa o rewitalizacji, wyraźnie wskazuje, że wydzielony obszar rewitalizacji nie może zajmować ponad 20 % powierzchni całkowitej gminy oraz nie może koncentrować ponad 30 % mieszkańców. W związku z tym zaszła konieczność stwierdzenia, które obszary wymagają najpilniejszej interwencji.

Zdecydowano, że najodpowiedniejszą formą jest analiza czynników występujących na terenie sołectw, których na terenie analizowanej jednostki jest 14.

II. PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. ŚRODOWISKO i INFRASTRUKTURA

Gmina Kleszczewo położona jest w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie poznańskim. Opisywany teren zajmuje powierzchnię 74 km² (7 446 ha). W skład opisywanego obszaru wchodzi 16 miejscowości, stanowiących 14 sołectw. W skład sołectwa Kleszczewo wchodzi miejscowości Bugaj i Lipowiec.

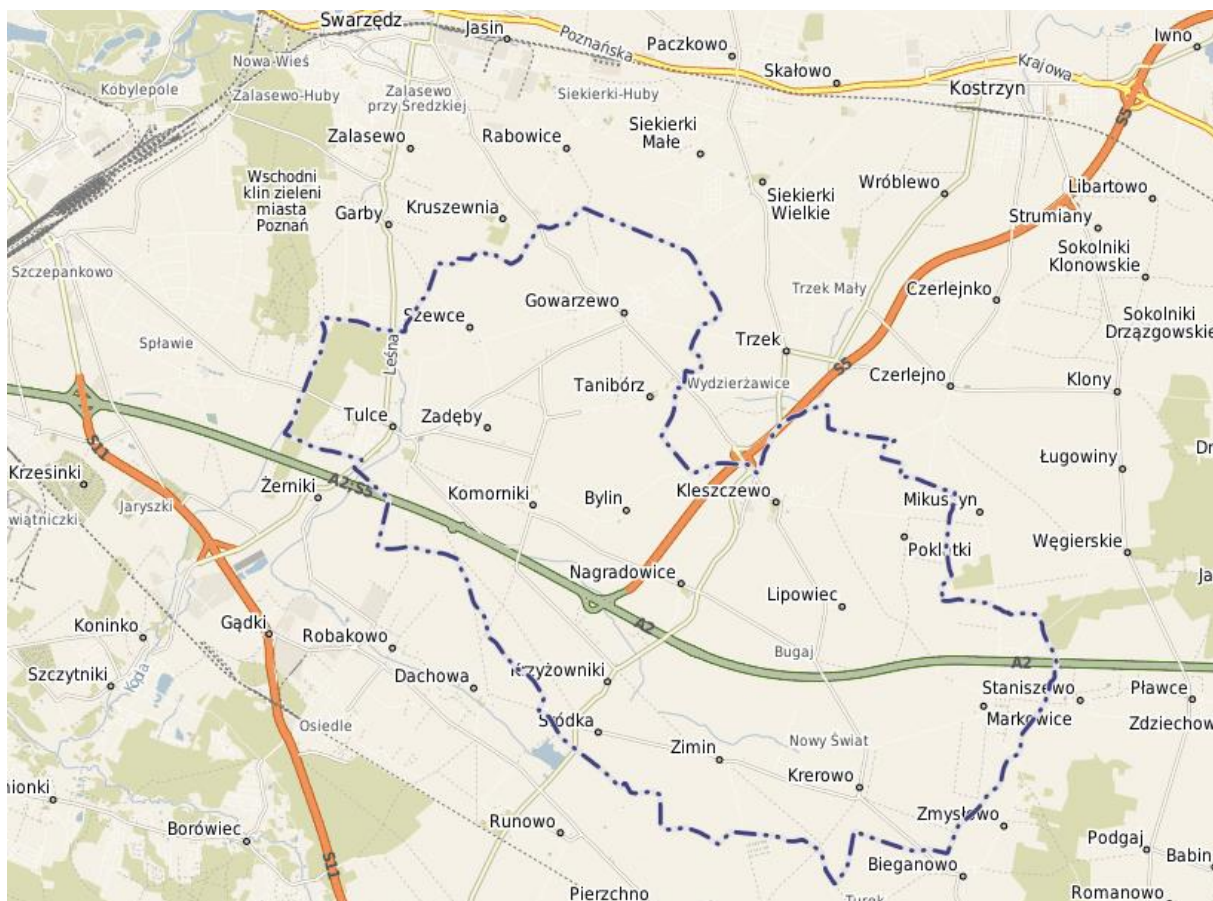

Ryc. 1. Położenie Gminy Kleszczewo na tle gmin powiatu poznańskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie powiat.poznan.pl

Gmina Kleszczewo wchodzi w skład aglomeracji poznańskiej. Bezpośrednie sąsiedztwo stolicy Wielkopolski wpływa na atrakcyjność inwestycyjną i mieszkaniową opisywanej jednostki. Dominującym sposobem zagospodarowania terenu jest działalność rolnicza. Wzrasta jednak powierzchnia terenów zagospodarowanych pod budownictwo mieszkaniowe. Silny impuls dla rozwoju działalności gospodarczej stanowi bardzo dobre połączenie komunikacyjne, związane z lokalizacją autostrady A2 (Berlin – Warszawa) i drogi ekspresowej S5 (Gdańsk – Wrocław). Sieć drogową opisywanego terenu uzupełniają drogi wojewódzkie nr 434 i 433, 9 odcinków dróg powiatowych oraz drogi gminne.

Ryc. 2. Gmina Kleszczewo na tle sieci komunikacyjnej

Źródło: www.google.pl/maps

Największą powierzchnię na terenie Gminy Kleszczewo zajmują grunty rolne – 6 728 ha (90,36 %).

Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy Kleszczewo przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów Gminy Kleszczewo

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
powierzchnia ogółem	7 446	7 446	7 446	100,00
powierzchnia lądowa	7 440	7 439	7 439	99,91
użytki rolne razem	6 790	6 780	6 728	90,36
użytki rolne - grunty orne	6 327	6 322	6 273	84,25
użytki rolne - sady	22	22	22	0,30
użytki rolne - łąki trwałe	82	81	80	1,07
użytki rolne - pastwiska trwałe	149	147	145	1,95
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	168	166	166	2,23
użytki rolne - grunty pod stawami	1	1	1	0,01
użytki rolne - grunty pod rowami	41	41	41	0,55
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	170	170	170	2,28
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	164	164	164	2,20
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	6	6	6	0,08

Rodzaj gruntu	Powierzchnia [ha]			Udział % gruntów (2014 r.)
	2012	2013	2014	
grunty pod wodami razem	6	7	7	0,09
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	6	6	6	0,08
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0	1	1	0,01
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	465	475	526	7,06
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	63	69	75	1,01
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	5	5	6	0,08
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	10	11	10	0,13
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	4	4	4	0,05
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	24	24	23	0,31
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	358	361	407	5,47
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	1	1	1	0,01
nieużytki	15	14	15	0,20

Źródło: Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, GUS

Całość omawianego obszaru leży w obszarze dorzecza Odry, w regionie wodnym Warty. Zachodnią część Gminy Kleszczewo odwadnia rzeka Kopla wraz z dopływami: Michałówką oraz Męcina. Południowa część analizowanej jednostki jest odwadniana przez Średzką Strugę. Na terenie opisywanego obszaru nie ma jezior.

Ustawa z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015 r. poz. 1651 ze zm.) przedstawia poszczególne formy ochrony przyrody. Obszar Gminy Kleszczewo pozbawiony jest powierzchniowych form ochrony przyrody. Najbliżej położonym tego typu terenem jest Specjalny Obszar Ochrony PLH 300057 Bagna Średzkie, położony jednak poza granicą opisywanej jednostki administracyjnej.

Jedyną aktualnie ustanowioną formą ochrony przyrody na terenie Gminy Kleszczewo są dwa pomniki przyrody.

Celem ochrony pomników przyrody jest zachowanie, ze względów naukowych i dydaktycznych, tworów przyrody odznaczających się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami. Na terenie Gminy Kleszczewo ochroną pomnikową objęto 2 drzewa:

- kasztanowiec zwyczajny (*Aesculus hippocastanum*) o obwodzie na wysokości 1,3 m równym 370 cm i wysokości 27 m, zlokalizowany w parku przy pałacu w sołectwa Śródka,
- klon zwyczajny (*Acer platanoides*) o obwodzie na wysokości 1,3 m równym 350 cm i wysokości 29 m, zlokalizowany w parku wzdłuż drogi w sołectwa Śródka

Oba pomniki przyrody zostały utworzone 30.03.1989 r. na podstawie Zarządzenia Nr 52/88 Wojewody Poznańskiego z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie pomników przyrody (Dz. Urz. Województwa Poznańskiego z dnia 15 marca 1989 r. Nr 5 poz. 20). Nadzór nad pomnikami przyrody sprawuje Wójt Gminy Kleszczewo.

Według danych GUS za 2014 r. na terenie Gminy Kleszczewo parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej obejmują łącznie powierzchnię 10,10 ha, natomiast 3 istniejące cmentarze 1,20 ha. Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 166,44 ha, a lesistość zaledwie 2,2 %.

Według danych Urzędu Gminy z 2014 r., z sieci wodociągowej korzysta 100,0 % mieszkańców, a z sieci kanalizacyjnej około 70,0 %. Na terenie opisywanego obszaru funkcjonują 4 czynne wodociągi wiejskie (eksploatowane przez Zakład Komunalny Kleszczewo), a także 2 zakładowe (eksploatowane przez Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną II im. Gen. Świerczewskiego, Komorniki, 63-004 Tulce i Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu z siedzibą w Tulcach Sp. z o.o., ul. Poznańska 13, 63-400 Tulce). Zakład Komunalny Kleszczewo kupuje również wodę od przedsiębiorstwa Aquanet S.A. Badania jakości wód wykazują ich zdatność do spożycia przez ludzi.

Opisywana jednostka objęta jest dwiema aglomeracjami kanalizacyjnymi: Nagradowice i Tulce. Ścieki komunalne z terenu Gminy Kleszczewo odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Nagradowicach i Tulcach.

Nieruchomości nieobjęte systemem kanalizacji sanitarnej są wyposażone w zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Kleszczewie, według stanu na 31.12.2014 r. na terenie analizowanej jednostki funkcjonuje 425 zbiorników bezodpływowych oraz 22 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Na terenie Gminy Kleszczewo występuje zorganizowana sieć gazownicza. Odsetek osób korzystających z instalacji gazowej w stosunku do ogółu ludności jest wysoki i w 2014 r. wyniósł 66,6 % (GUS). Przez teren Gminy Kleszczewo przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia, którą eksploatuje Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ – SYSTEM S.A. Oddział w Poznaniu. Wszystkie obiekty komunalne są ogrzewane gazem. Rozwija się również dostęp do odnawialnych źródeł energii (np. ogrzewanie solarne). Nadal nierozwiązanym problemem jest niska emisja związana ze spalaniem w piecach centralnego ogrzewania tradycyjnych surowców, np. węgla kamiennego.

Z uwagi na fakt, że Gmina Kleszczewo przystąpiła do Związku Międzygminnego „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej”, kwestie dotyczące postępowania z odpadami komunalnymi, wynikające z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, są regulowane przez Związek. Gmina Kleszczewo została zlokalizowana w sektorze XXII Kleszczewo obsługiwanych przez konsorcjum Remondis Sanitech. Wykonawcą zlecenia jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Artur Zys.

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Gminy nie ma zlokalizowanych złóż surowców mineralnych.

Biorąc pod uwagę dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2014 r.), na terenie opisywanego terenu działały 893 podmioty gospodarcze.

Najbardziej rozwiniętymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonymi na terenie Gminy Kleszczewo są działalności z sekcji G – działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym; naprawą pojazdów samochodowych (około 22 % udział w łącznej liczbie podmiotów gospodarczych) oraz z sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (około 15 % udział).

Mieszkańcy Gminy Kleszczewo mają możliwość korzystania z terenów i urządzeń użyteczności publicznej, którymi są:

- świetlice wiejskie w miejscowościach: Gowarzewo, Kleszczewo, Komorniki, Krzyżowniki, Markowice, Poklatki, Śródka, Tulce i Zimin,
- place zabaw w miejscowościach: Gowarzewo, Kleszczewo, Komorniki, Krerowo, Krzyżowniki, Markowice, Nagradowice, Poklatki, Szewce, Śródka, Tulce, Zimin,
- siłownie zewnętrzne w miejscowościach: Kleszczewo, Krzyżowniki, Śródka,
- biblioteki w miejscowościach: Kleszczewo, Śródka, Tulce i Zimin.

Należy jednak stwierdzić, że zakres istniejącej infrastruktury jest nie jest wystarczający dla obsługi wszystkim mieszkańców, dlatego należy rozwijać istniejącą infrastrukturę.

2.2. SPOŁECZEŃSTWO

Na koniec roku 2014 liczba ludności zamieszkująca opisywany teren wynosiła 7 002 osób (według ewidencji gminnej).

Obserwuje się widoczną wzrostową tendencję w zmianach liczby ludności jednostki, co spowodowane jest napływem ludności z Poznania. Urodzeń żywych w 2014 roku zarejestrowano 86, a zgonów 48. Przyrost naturalny na 1 000 ludności wyniósł 5,4 osób.

Najliczniej zaludnionymi sołectwami są Tulce, Gowarzewo i Kleszczewo.

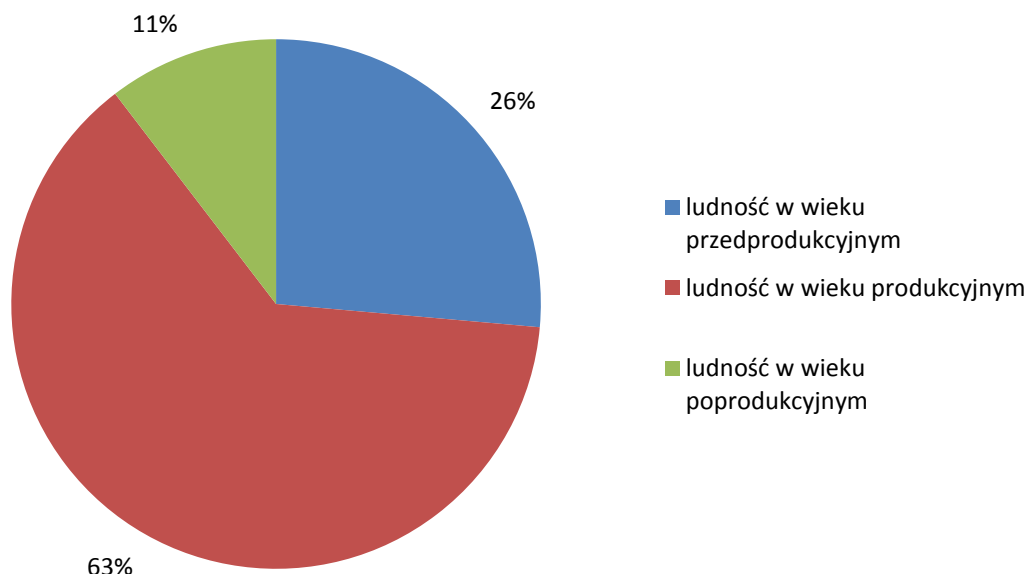
Struktura ekonomiczna ludności, według danych z 2014 roku pochodzących z GUS-u (przy ogólnej liczbie mieszkańców 7 002), przedstawia się następująco:

- 1) grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 25,6 % ogólnej liczby mieszkańców,
- 2) ludność w wieku produkcyjnym stanowi 63,5 % liczby mieszkańców,
- 3) ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 10,8 % ogólnej liczby ludności.

Szczegółowe dane dotyczące struktury ludności zostaną przedstawione w oparciu o ewidencję samorządu terytorialnego. Jednak w niniejszym opracowaniu wskazane zostały również dane GUS. Jest to niezbędne do sporządzenia porównania danych dla Gminy z danymi dotyczącymi powiatu poznańskiego, województwa wielkopolskiego i Polski.

Liczba ludności zamieszkująca Gminę Kleszczewo wynosiła na koniec roku 2014, zgodnie z danymi GUS według faktycznego miejsca zamieszkania 7 221 osób. Obserwuje się wzrostową tendencję w ogólnej licznie mieszkańców, co spowodowane jest przemieszczaniem ludności Poznania do okolicznych gmin.

Według ewidencji ludności prowadzonej przez Urząd Gminy w Kleszczewie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) wynosi ogółem 1 949 osób. Najwięcej, bo 4 670 jest osób w wieku produkcyjnym. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej), wynosi 768 osób. Strukturę ludności w ujęciu procentowym przedstawiono na rycinie.

Ryc. 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Kleszczewie

Liczbę ludności analizowanego obszaru przedstawiono w podziale na sołectwa i grupy wiekowe. Dane tabelaryczne pochodzą z ewidencji prowadzonej przez Urząd Gminy w Kleszczewie.

Tabela 2. Liczba ludności Gminy Kleszczewo w podziale na sołectwa i grupy wiekowe ludności

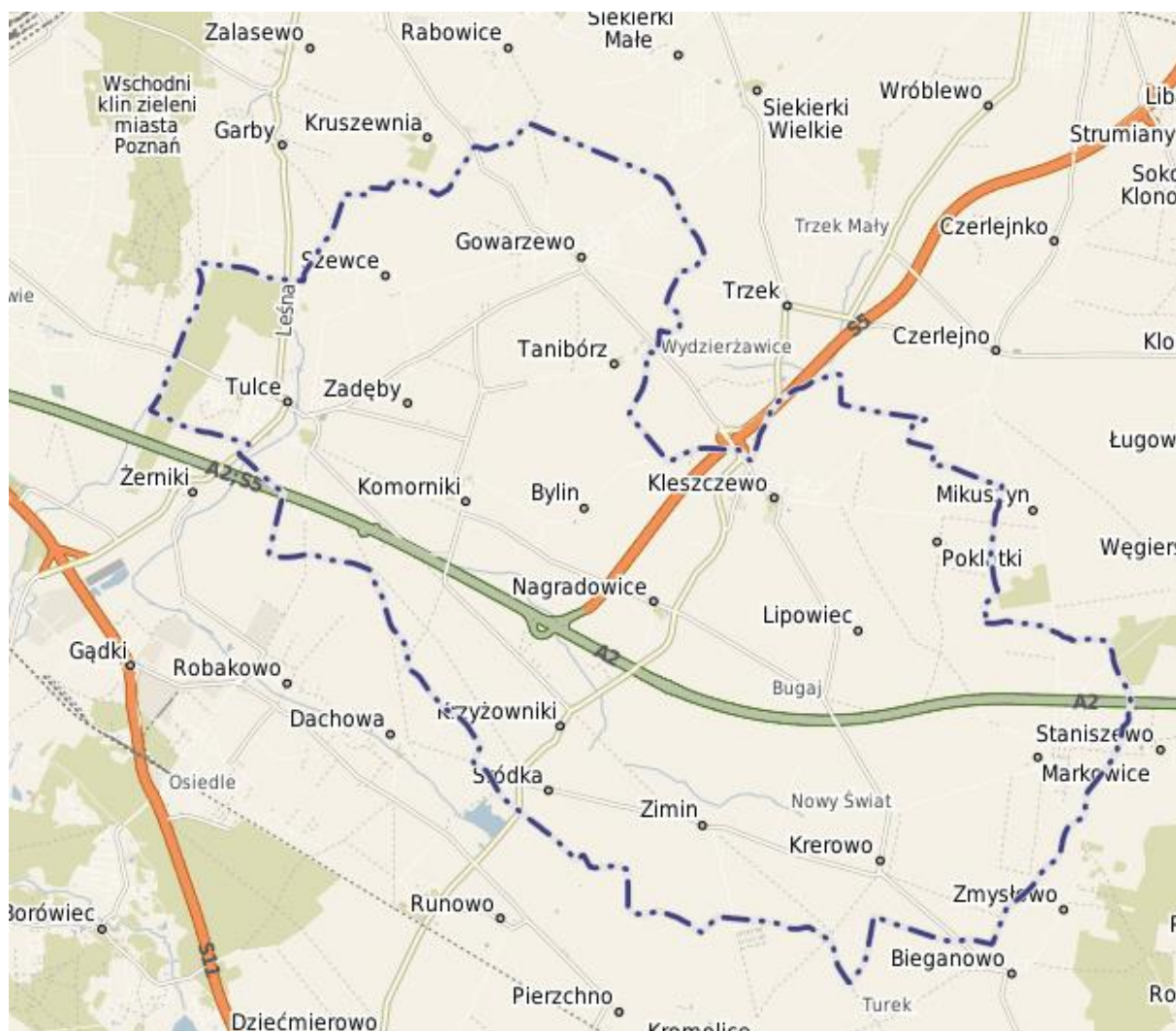
Lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
1	Bylin	78	18	51	9
2	Gowarzewo	1519	437	981	101
3	Kleszczewo	559	128	365	66
4	Komorniki	351	75	231	45
5	Krerowo	259	71	150	38
6	Krzyżowniki	233	47	155	31
7	Markowice	245	48	164	33
8	Nagradowice	360	74	238	48
9	Poklatki	186	50	116	20
10	Szewce	79	20	49	10
11	Śródka	293	68	185	40
12	Tanibórz	90	31	50	9
13	Tulce	2822	803	1745	274
14	Zimin	313	79	190	44

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)
suma		7 387	1 949	4 670	768

Źródło: Urząd Gminy Kleszczewo

Położenie poszczególnych sołectwa wykazano w formie ryciny.

Ryc. 4. Rozkład przestrzenny sołectwa Gminy Kleszczewo

Źródło: www.kleszczewo.e-mapa.net

III. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Obszar zdegradowany to obszar, w którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujący z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Na etapie sporządzania diagnozy, powoduje to konieczność określenia, które sołectwa wchodzące w skład Gminy Kleszczewo, charakteryzują się kumulacją problemów.

Na terenie Gminy Kleszczewo występuje 14 sołectw dla których zebrano dane i dokonano analizy.

SFERA SPOŁECZNA

W niniejszej diagnozie w ramach sferze społecznej przeanalizowano zjawiska: zaawansowania procesu starzenia się ludności, wysokiej stopy bezrobocia, wysokiego poziomu ubóstwa, wysokiej przestępczości, niskiego poziomu frekwencji w wyborach i uczestnictwa w organizacjach społecznych.

3.1. ZAAWANSOWANIE PROCESU STARZENIA SIĘ LUDNOŚCI

W rozdziale poddano analizie stosunek poszczególnych grup ekonomicznych ludności, zgodnie z założeniem, że ludność w wieku przedprodukcyjnym obejmuje osoby w wieku od urodzenia do 17 lat; ludność w wieku produkcyjnym – osoby od 18 lat do wieku emerytalnego (60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni), a ludność w wieku poprodukcyjnym – osoby powyżej wieku emerytalnego. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

3.1.1. Wskaźnik - udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wskaźnik obrazujący udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze jest bardzo istotnym wskaźnikiem demograficznym. Pozwala ocenić stosunek grupy osób będących w wieku emerytalnym (dla kobiet – powyżej 60 lat, dla mężczyzn – powyżej 65 lat) do liczebności pozostałych grup wiekowych. Im więcej osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, tym mniej korzystna struktura ekonomiczna społeczeństwa, świadcząca o jego starzeniu się społeczeństwa.

Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.)	Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze
1	Bylin	78	9	11,5
2	Gowarzewo	1519	101	6,6
3	Kleszczewo	559	66	11,8
4	Komorniki	351	45	12,8
5	Krerowo	259	38	14,7
6	Krzyżowniki	233	31	13,3
7	Markowice	245	33	13,5
8	Nagradowice	360	48	13,3
9	Poklatki	186	20	10,8
10	Szewce	79	10	12,7
11	Śródka	293	40	13,7
12	Tanibórz	90	9	10,0
13	Tulce	2822	274	9,7
14	Zimin	313	44	14,1
suma		7 387	768	10,4

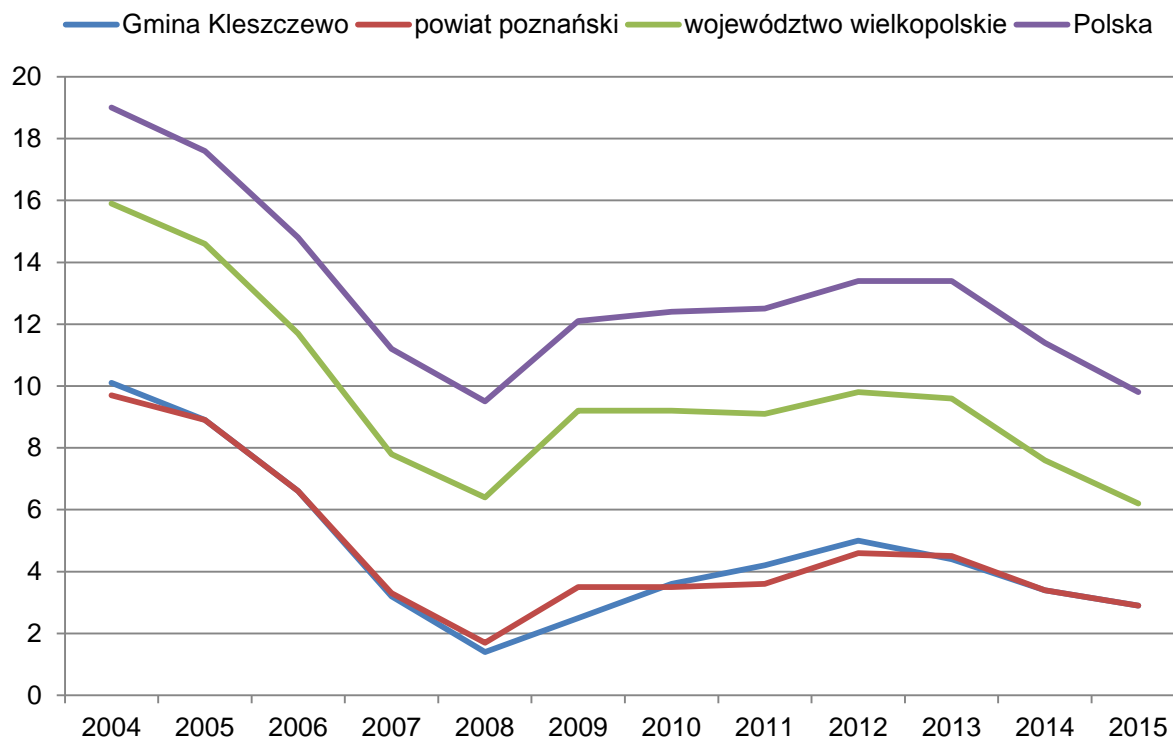
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kleszczewo

W świetle zebranych danych udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na terenie Gminy Kleszczewo wynosi 10,4 %. Sołectwa w odniesieniu do których wskaźnik ten jest wyższy od średniej, zostały uznane za będące w stanie kryzysowym ze względu na udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. Oznaczono je w tabeli tłem pomarańczowym.

3.2. PROBLEMY RYNKU PRACY

Zgodnie z danymi GUS stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec 2015 roku 9,8% i była wyższa niż wskaźnik dla województwa wielkopolskiego, kształtujący się na poziomie 6,2%. Bezrobocie na terenie powiatu poznańskiego ukształtowało się na poziomie 2,9%. Analiza danych z wielolecia 2004-2015 pozwala stwierdzić, że stopa bezrobocia na terenie analizowanej jednostki należy do niższych w kraju. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie. Zjawisko zostało przedstawione w formie wykresu. W przypadku roku 2015 stopę bezrobocia, oszacowano na takim samym poziomie jak stopa bezrobocia dla powiatu poznańskiego.

Ryc. 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (wg stanu na 2014 rok) w Gminie Kleszczewo wynosi 3 520 zł, co odpowiada 88 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (4 004 zł).

3.2.1. Wskaźnik - udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, według stanu na 31.12.2015 r. na terenie Gminy Kleszczewo zarejestrowanych było 77 bezrobotnych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej.

Tabela 4. Statystyka dotycząca osób bezrobotnych na terenie Gminy Kleszczewo za okres od 01.12.2015 r. do 31.12.2015 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące
1	Bylin	1	1	0
2	Gowarzewo	11	4	4
3	Kleszczewo	8	2	0
4	Komorniki	12	0	0
5	Krerowo	4	0	0
6	Krzyżowniki	2	0	0
7	Markowice	3	0	3

Lp.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba bezrobotnych pozostających bez pracy co najmniej 24 miesiące
8	Nagradowice	4	1	0
9	Poklatki	0	0	0
10	Szewce	1	0	0
11	Śródka	2	1	0
12	Tanibórz	0	0	0
13	Tulce	25	5	3
14	Zimin	4	0	1
suma		77	14	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu

W analizowanym obszarze udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosi średnio 1,6%. Jednak stopa bezrobocia dodatkowo uwzględnia wszystkie osoby będące aktywne zawodowo (nie tylko w wieku produkcyjnym). Dlatego należy stwierdzić, że faktyczna stopa bezrobocia jest wyższa. Nie zmienia to faktu, że stopa bezrobocia w Gminie Kleszczewo, podobnie jak w innych gminach leżących w bezpośrednim sąsiedztwie Poznania jest niska. Według danych GUS na koniec 2015 r. w powiecie poznańskim stopa bezrobocia wyniosła 2,9 %.

Tabela 5. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba osób bezrobotnych	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Bylin	51	1	2,0
2	Gowarzewo	981	11	1,1
3	Kleszczewo	365	8	2,2
4	Komorniki	231	12	5,2
5	Krerowo	150	4	2,7
6	Krzyżownicy	155	2	1,3
7	Markowice	164	3	1,8
8	Nagradowice	238	4	1,7
9	Poklatki	116	0	0,0
10	Szewce	49	1	2,0
11	Śródka	185	2	1,1
12	Tanibórz	50	0	0,0
13	Tulce	1745	25	1,4
14	Zimin	190	4	2,1
suma		4 670	77	1,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Kleszczewie i Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu

Wszystkie sołectwa, które charakteryzują się dużą liczbą osób bezrobotnych w odniesieniu do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, według stanu na 31.12.2015 r. na terenie Gminy Kleszczewo zarejestrowanych było 14 bezrobotnych w okresie co najmniej 12 miesięcy oraz 11 bezrobotnych, których czas pozostawania bez pracy przekroczył 24 miesiące. Ze względu na bardzo małe ilości bezrobotnych, prowadzenie analizy w podziale na sołectwa nie jest w tym przypadku zasadne.

3.3. SAMOWYSTARCZALNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI I GOSPODARSTW DOMOWYCH

W celu oszacowania samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, pozyskano dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczewie. GOPS realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz osób i rodzin, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji w jakiej się znalazły wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Głównym celem placówki jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Według danych GOPS w Kleszczewie w roku 2015 ilość gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gminy Kleszczewo wyniosła 190 sztuk. Liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wyniosła 93. Oznacza to, że prawie połowa gospodarstw domowych korzystających z pomocy środowiskowej, robi to w sposób trwały. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w dalszej części opracowania. Ponadto liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wynosi 191.

Podstawowymi powodami występowania o pomoc była trudna sytuacja życiowa, występująca ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo oraz długotrwałą i ciężką chorobę. Działalność Ośrodka nastawiona była na usamodzielnienie życiowe oraz integrację ze środowiskiem.

**Tabela 6. Dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej
GOPS w Kleszczewie za okres od 01.12.2015 r. do 31.12.2015 r.**

Lp.	Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych - stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Ilość osób ogółem pobierających zasiłki	Liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny
1	Bylin	2	2	3	3
2	Gowarzewo	11	9	32	28
3	Kleszczewo	26	12	9	7
4	Komorniki	8	3	13	12
5	Krerowo	22	5	3	1
6	Krzyżownicy	3	2	12	12
7	Markowice	19	7	18	15
8	Nagradowice	17	12	12	10
9	Poklatki	7	6	8	8
10	Szewce	1	1	2	1

Lp.	Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych - stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	Ilość osób ogółem pobierających zasiłki	Liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny
11	Śródka	12	7	23	21
12	Tanibórz	1	1	0	0
13	Tulce	43	19	60	57
14	Zimin	18	7	16	16
suma		190	93	211	16

Źródło: dane GOPS w Kleszczewie za rok 2015

3.3.1. Wskaźnik - liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych odzwierciedla wskaźnik dotyczący liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru. Wskaźnik wyraźnie opisuje jaka część ludności w poszczególnych sołectwach nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie, bez pomocy GOPS.

Szczegółowe dane dotyczące przyznawania pomocy społecznej w 2015 r. opracowane na podstawie danych GOPS w Kleszczewie zaprezentowano w tabeli.

Tabela 7. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru

Lp.	Sołectwo	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba gospodarstw domowych ogółem	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw
1	Bylin	2	23	8,7
2	Gowarzewo	11	447	2,5
3	Kleszczewo	26	165	15,8
4	Komorniki	8	103	7,8
5	Krerowo	22	76	28,9
6	Krzyżownicy	3	69	4,3
7	Markowice	19	72	26,4
8	Nagradowice	17	106	16,0
9	Poklatki	7	55	12,7
10	Szewce	1	23	4,3
11	Śródka	12	86	14,0
12	Tanibórz	1	26	3,8
13	Tulce	43	830	5,2
14	Zimin	18	92	19,6
suma		190	2 173	8,7

Źródło: dane GOPS w Kleszczewie za rok 2015

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczewie liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosi 190, przy ogólnej ilości gospodarstw domowych w liczbie 2 173. Średnia liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw wynosi zatem 8,7 %. Wszystkie sołectwa, które charakteryzują się dużą liczbą gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w odniesieniu do ogólnej liczby gospodarstw danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczewie liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wynosi 93, przy ogólnej ilości gospodarstw domowych w liczbie 2 173. Średnia liczba gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw wynosi zatem 4,3 %.

3.3.2. Udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku

W grupie wskaźników dotyczących samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych znalazł się również wskaźnik dotyczący procentowego udziału liczby dzieci do lat 17 w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku.

Szczegółowe dane w tym zakresie zgodnie z danymi za 2015 r. opracowane na podstawie informacji GOPS w Kleszczewie zaprezentowano w tabeli.

Tabela 8. Udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie)	Liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku
2	Bylin	18	3	16,7
3	Gowarzewo	437	28	6,4
4	Kleszczewo	128	7	5,5
5	Komorniki	75	12	16,0
6	Krerowo	71	1	1,4
7	Krzyżownicy	47	12	25,5
9	Markowice	48	15	31,3
10	Nagradowice	74	10	13,5
11	Poklatki	50	8	16,0
12	Szewce	20	1	5,0
13	Śródka	68	21	30,9
14	Tanibórz	31	0	0,0
15	Tulce	803	57	7,1
16	Zimin	79	16	20,3
suma		1 949	191	9,8

Źródło: dane GOPS w Kleszczewie za rok 2015

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczewie liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wynosi 191, przy ogólnej liczbie dzieci w tym wieku 1 949. Wszystkie sołectwa, które charakteryzują się dużą (przekraczającą 9,8 %) liczbą dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w odniesieniu do ogólnej liczby osób w tym wieku danego obszaru zaznaczono w tabeli tłem pomarańczowym.

3.4. PRZESTĘPCZOŚĆ – POZIOM BEZPIECZEŃSTWA

Jednym z istotnych zadań w zakresie poziomu życia ludności jest zapewnienie odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa. W celu określenia narażenia lokalnej społeczności na niebezpieczeństwa związane z przestępczością, przeanalizowano dostępne dane przekazane przez Komendę Miejską Policji w Poznaniu.

W świetle zebranych informacji za rok 2015:

1. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego wyniosła: 697.
2. Ilość przestępstw kryminalnych popełnionych na danym obszarze wyniosła: 123.
3. Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe wyniosła 6.

Tabela 9. Statystyka dotycząca bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Kleszczewo

Lp.	Sołectwo	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość przestępstw kryminalnych popełnionych na danym obszarze	Ilość wykroczeń (także przestępstw) młodzieży 13-18 lat odnotowanych przez służby porządkowe
1	Bylin	11	3	0
2	Gowarzewo	107	16	1
3	Kleszczewo	91	17	1
4	Komorniki	20	5	0
5	Krerowo	12	1	0
6	Krzyżownicy	57	2	0
7	Markowice	3	1	0
8	Nagradowice	75	14	0
9	Poklatki	12	2	0
10	Szewce	1	0	0
11	Śródka	13	3	0
12	Tanibórz	5	1	0
13	Tulce	285	58	4
14	Zimin	5	0	0
suma		697	123	6

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu za rok 2015

Biorąc pod uwagę przedstawione informacje, analizę poziomu bezpieczeństwa w poszczególnych sołectwach wykonano w odniesieniu do ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego. Ilość pozostałych zdarzeń jest na tyle mała, że analiza byłaby mało reprezentatywna

i cechowałyby się dużą przypadkowością, dlatego odstąpiono od przeprowadzenia szczegółowej analizy.

3.4.1. Wskaźnik - ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Grupę wskaźników dotyczących bezpieczeństwa na terenie Gminy Kleszczewo odzwierciedla wskaźnik dotyczący ilości interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego, którą odniesiono do 1 000 mieszkańców danego obszaru.

Szczegółowe dane ilościowe zaprezentowano w tabeli, na podstawie informacji Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu. Informacje dotyczą roku 2015.

Tabela 10. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Bylin	78	11	141,0
2	Gowarzewo	1519	107	70,4
3	Kleszczewo	559	91	162,8
4	Komorniki	351	20	57,0
5	Krerowo	259	12	46,3
6	Krzyżownicy	233	57	244,6
7	Markowice	245	3	12,2
8	Nagradowice	360	75	208,3
9	Poklatki	186	12	64,5
10	Szewce	79	1	12,7
11	Śródka	293	13	44,4
12	Tanibórz	90	5	55,6
13	Tulce	2822	285	101,0
14	Zimin	313	5	16,0
suma		7 387	697	94,4

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu za rok 2015

Zgodnie z zebranymi informacjami, przeciętna ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru wynosi 94,4. Wszystkie obszary, gdzie zdiagnozowano wartość mniej korzystną niż średnia dla Gminy Kleszczewo oznaczono pomarańczowym tłem.

3.5. FREKWENCJA W WYBORACH I UCZESTNICTWO W ORGANIZACJACH SPOŁECZNYCH

Jednym z kryteriów oceny aktywności społecznej ludności są sprawy związane z uczestnictwem w wyborach oraz uczestnictwem w organizacjach społecznych.

Obie wymienione cech potraktowano jako wskaźnik dodatkowy.

Na bazie przedstawionych problemów związanych z bezrobociem, koniecznością korzystania ze świadczeń pomocy społecznej czy wysoką przestępczością odniesiono się również do frekwencji wyborczej. Dane zebrano na poziomie kraju, województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego i Gminy Kleszczewo. Analizie porównawczej poddano informacje dotyczące wyborów przeprowadzonych w roku 2015: Wyborów Prezydenckich 2015 oraz Wybory do Sejmu i Senatu.

Tabela 11. Porównanie frekwencji wyborczej na poziomie kraju, województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego i Gminy Kleszczewo

Lp.	Jednostka przestrzenna	Wybory Prezydenckie 2015	Wybory do Sejmu i Senatu 2015
1	Polska	55,3	50,9
2	Województwo wielkopolskie	55,5	50,2
3	Powiat poznański	61,9	58,1
	Gmina Kleszczewo	64,4	59,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Z przedstawionych danych wynika, że mieszkańcy Gminy Kleszczewo uczestniczą w wyborach osiągając wysoką frekwencję w porównaniu do średniej dla powiatu poznańskiego, województwa wielkopolskiego i całego kraju. Świadczy to o stosunkowo wysokim zaangażowaniu w życie polityczne regionu i kraju.

Dodatkowo w celu podobnego porównania, jednak z uwzględnieniem działalności w organizacjach społecznych zebrano dane przedstawione w tabeli.

Tabela 12. Porównanie uczestnictwa w organizacjach społecznych na poziomie kraju, województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego i Gminy Kleszczewo

Lp.	Jednostka przestrzenna	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców
1	Polska	3,31
2	Województwo wielkopolskie	3,42
3	Powiat poznański	2,50
	Gmina Kleszczewo	3,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za 2014 rok

Biorąc pod uwagę ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców należy stwierdzić, że wskaźnik ten jest gorszy niż wskaźnik dla województwa wielkopolskiego i kraju, jednak wyższa niż średnia wartość dla powiatu poznańskiego. Powoduje to konieczność podjęcia działań na rzecz zwiększenia uczestnictwa mieszkańców Gminy Kleszczewo w organizacjach społecznych.

SFERA GOSPODARCZA

W niniejszej diagnozie w ramach sfery społecznej przeanalizowano ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze. Jest to wskaźnik mogący świadczyć o niskim stopniu przedsiębiorczości miejscowej ludności i słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

3.6. KLIMAT AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Jednym z podstawowych elementów oceny narażenia poszczególnych regionów na wykluczenie społeczne jest analiza klimatu aktywności gospodarczej co przedstawiono w formie analizy wskaźnikowej.

3.6.1. Wskaźnik - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze

W strefie gospodarczej elementem wskazanym do oceny klimatu aktywności gospodarczej poszczególnych jednostek przestrzennych jest wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W odniesieniu do powyższego wskaźnika, porównano liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych przypadającą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na terenie Gminy Kleszczewo, w ujęciu poszczególnych sołectwa.

Tabela 13. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
1	Bylin	51	5	9,8
2	Gowarzewo	981	170	17,3
3	Kleszczewo	365	30	8,2
4	Komorniki	231	21	9,1
5	Krerowo	150	13	8,7
6	Krzyżowniki	155	13	8,4

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni wiek 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze
7	Markowice	164	13	7,9
8	Nagradowice	238	25	10,5
9	Poklatki	116	11	9,5
10	Szewce	49	2	4,1
11	Śródka	185	17	9,2
12	Tanibórz	50	10	20,0
13	Tulce	1745	299	17,1
14	Zimin	190	13	6,8
suma		4 670	642	13,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kleszczewo

Analizując dane GUS należy stwierdzić, że ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest na terenie Gminy Kleszczewo wyższa niż wartość dla województwa wielkopolskiego i Polski, jednak znacznie niższa niż wartość średnia dla powiatu poznańskiego i wynosi (zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2015 r.):

- dla całego kraju – 12,4,
- dla województwa wielkopolskiego – 13,8,
- dla powiatu poznańskiego – 18,7.

Dla porównania, wg danych GUS na 31.12.2015 r. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 15,3. Jest więc nieco wyższa, niż ilość wykazana w analizie wskaźnikowej uwzględniającej liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Kierunkiem docelowym, powinien być rozwój przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Kleszczewo, mierzony wzrostem ilości aktywnie działających podmiotów gospodarczych.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Biorąc pod uwagę sferę środowiskową warunków lokalnej egzystencji na terenie Gminy Kleszczewo należy zwrócić w szczególności uwagę na istotne problemy.

Ważnym aspektem jest brak zorganizowanego systemu ciepłowniczego na terenie Gminy Kleszczewo. Wiąże się to z brakiem możliwości efektywnego korzystania z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wysoki jest udział nieruchomości mieszkalnych wykorzystujących tradycyjne surowce (np. węgiel kamienny, węgiel brunatny, drewno) do ogrzewania budynków mieszkalnych i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Powoduje to powstawanie dużej ilości zanieczyszczeń stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia miejscowej ludności.

Z tego faktu, wynika również zanieczyszczenie powietrza w szczególności pyłami powstałymi podczas spalania tradycyjnych surowców energetycznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu corocznie dokonuje oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach województwa

wielkopolskiego. Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy wielkopolskiej do której należy Gmina Kleszczewo do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji; w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – jeżeli przekroczone są poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych.

Zaliczenie strefy wielkopolskiej do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i może się wiązać z wymaganiami podjęcia działań na rzecz poprawy lub utrzymania jakości powietrza.

Roczna ocena jakości powietrza za rok 2015 wykonana według kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin wykazała występowanie stężeń benzo(α)pirenu, pyłu PM 10 i pyłu PM 2,5 przekraczających wartości dopuszczalne, w kontekście całej strefy wielkopolskiej. W tabeli przedstawiono wyniki ocen jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w 2015 roku.

Tabela 14. Wyniki ocen jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w 2014 roku

Nazwa strefy	Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarach strefy											
	SO ₂	NO ₂	CO	PM 10	PM 2,5	C ₆ H ₆	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ³
Strefa wielkopolska	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: WIOŚ Poznań, 2016

W związku z zanotowanymi przekroczeniami dla całej strefy wielkopolskiej Sejmik Województwa Wielkopolskiego przyjął uchwałę XXXIX/769/13 z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z dnia 23.12.2013 r. poz. 7401 wraz z załącznikiem nr 1. Integralną częścią Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej stanowi Plan działań krótkoterminowych. Na terenie Gminy nie zlokalizowano punktów pomiarowych jakości powietrza.

Badania jakości powietrza prowadzono również ze względu na klasyfikację w oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin. W wyniku oceny za rok 2015 przeprowadzonej dla ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, co oznacza, że nie notowano przekroczeń.

Należy podkreślić, że indywidualne źródła ogrzewania budynków stanowią główne źródło „niskiej emisji”. Niska emisja to zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego szkodliwe dla zdrowia i środowiska substancjami powstałymi w wyniku procesów spalania paliw i innych procesów związanych z bytowaniem człowieka, m.in.: zaopatrzeniem w energię cieplną budynków. Spaliny emitowane przez kominy o wysokości około 10 m (budynki mieszkalne), rozprzestrzeniają się w przyziemnych warstwach atmosfery. Niska wysokość emitorów w powiązaniu z częstą w okresie zimowym inwersją temperatury, sprzyja kumulacji zanieczyszczeń. Indywidualne gospodarstwa domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza, wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania. Wprowadzanie

do powietrza zanieczyszczeń z kotłowni budynków mieszkalnych przez osoby fizyczne nie podlega żadnym ograniczeniom prawnym, organizacyjnym i ekonomicznym.

Na uwagę zasługuje również fakt, że znaczna część wykorzystywanych źródeł ogrzewania i ciepłej wody użytkowej nie odpowiada wymaganym standardom w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Wiek kotłów centralnego ogrzewania determinuje ich sprawność użytkową. Wraz ze wzrostem okresu przez jaki eksploatowany jest kocioł, spada jego sprawność grzewcza, czyli należy zużyć więcej paliwa, aby ogrzać tą samą powierzchnię. Powoduje to wzrost kosztów ogrzewania oraz wydzielanie większej ilości CO₂ do atmosfery.

Według rozporządzenia z dnia 27.02.2015 r. w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej, średnia sprawność wytwarzania ciepła z węglowego kotła centralnego ogrzewania wyprodukowanego po 2000 r. wynosi około 82 %, dla kotła wyprodukowanego w latach 1980 – 2000 jest już 65 %, natomiast urządzenia wyprodukowane przed 1980 r. charakteryzują się sprawnością na poziomie 60 %.

Inną ważną przyczyną strat ciepła, przekładających się na zużycie paliw i energii, jest niska sprawność instalacji grzewczej. Wynika to przede wszystkim z niskiej sprawności źródła ciepła, czyli kotła, ale także ze złego stanu technicznego wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania. Zły stan techniczny instalacji centralnego ogrzewania wynika przede wszystkim z jej rozregulowania, braku lub niedokładnego zaizolowania rur oraz zwężeń w przepływie czynnika grzewczego w rurach i grzejnikach spowodowane odkładaniem się osadów stałych. Wysokie zużycie energii cieplnej wynika również z braku możliwości łatwej regulacji i dostosowania zapotrzebowania ciepła do zmieniających się warunków pogodowych (automatyka kotła) i potrzeb cieplnych w poszczególnych pomieszczeniach (zawory termostatyczne).

Analizując możliwość efektywnego korzystania z obiektów budowlanych, w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska należy stwierdzić że na terenie obszaru proponowanego jako obszar zdegradowany występuje mała liczba mikroinstalacji OZE np. panele słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne czy pompy ciepła.

Zgodnie z przeprowadzoną wizją terenową oraz wywiadem społecznym stwierdza się, że znaczna część obiektów budowlanych na terenie całej gminy cechuje się postępującą degradacją stanu technicznego oraz brakiem funkcjonowania rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

W szczególności widoczne są niedostatki w zakresie termomodernizacji budynków mieszkalnych. Jak wynika z zebranych danych na terenie wskazanego obszaru istnieje duża potrzeba realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych budynków.

Powszechnie przyjmuje się, że termomodernizacja to działanie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej na potrzeby danego budynku. Działania składające się na ten proces dotyczą wszelkich usprawnień w zakresie wytwarzania, przesyłania, wykorzystania i zmniejszania zużycia energii.

Dodatkowym elementem ze sfery środowiskowej wpływającym na jakość życia mieszkańców Gminy Kleszczewo jest hałas. Najważniejsze źródło hałasu na terenie Gminy stanowią źródła komunikacyjne - trasy ruchu samochodowego. Jest to związane z występowaniem w obrębie opisywanego obszaru autostrady i drogi ekspresowej.

„Południowa część Gminy Kleszczewo, leży w III strefie oddziaływania Bazy Lotnictwa Taktycznego Poznań – Krzesiny. Obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny został utworzony na mocy rozporządzenia nr 82/03

Wojewody Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny. Rozporządzenie to zostało zmienione rozporządzeniem nr 40/07 z dnia 31 grudnia 2007 r. W związku z tym, że w dniu 15 listopada 2008 r. nastąpiła zmiana przepisu upoważniającego do wydania przepisów wykonawczych w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania i równocześnie ustawodawca nie przewidział żadnych przepisów przejściowych, wskazujących na utrzymanie w mocy przepisów wykonawczych na podstawie art. 135 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, rozporządzenie nr 40/07 utraciło moc obowiązującą¹.

3.7. PRZYRODNICZE WARUNKI LOKALNEJ EGZYSTENCJI

3.7.1. Wskaźnik – szacunkowy udział nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości

Problemem w sferze środowiskowej dla mieszkańców Gminy Kleszczewo jest także brak możliwości podłączenia do zbiorczej kanalizacji sanitarnej części nieruchomości.

Mieszkańcy Gminy Kleszczewo niepodłączeni do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, w większości korzystają ze zbiorników bezodpływowych. Może to stanowić potencjalny problem środowiskowy z uwagi na ograniczoną kontrolę postępowania ze zgromadzonymi nieczystościami ciekłymi, jak również biorąc pod uwagę zróżnicowany stan techniczny zbiorników bezodpływowych. Wobec tego przeanalizowano, jaka część mieszkańców korzysta z gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych.

W tabeli przedstawiono wyniki analizy. Przedstawiono szacunkowy udział nieruchomości obsługiwanych przez szamba na terenie poszczególnych sołectwa, natomiast obszary, dla których wartość wskaźnika jest mniej korzystna od wartości dla Gminy oznaczono tłem pomarańczowym. Za wartość graniczną przyjęto 30 %, co wynika z faktu, że zgodnie z ewidencją gminną z systemu kanalizacyjnego korzysta około 70 % mieszkańców, a ilość przydomowych oczyszczalni ścieków jest niewielka.

Tabela 15. Udział (%) nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości

Lp.	Sołectwo	Udział (%) nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości danego obszaru
1	Bylin	100
2	Gowarzewo	100
3	Kleszczewo	15 (należy przy tym stwierdzić, że jest to wartość przybliżona i ogólna, na terenie Kleszczewa, jest to około 10 %, a dla miejscowości Bugaj i Lipowiec to 100 %)
4	Komorniki	100
5	Krerowo	0
6	Krzyżowniki	0
7	Markowice	0
8	Nagradowice	0

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kleszczewo, 2013

Lp.	Sołectwo	Udział (%) nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości danego obszaru
9	Poklatki	10
10	Szewce	100
11	Śródka	0
12	Tanibórz	100
13	Tulce	20
14	Zimin	0
Srednia wartość dla Gminy Kleszczewo		30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kleszczewo

Biorąc pod uwagę zebrane dane należy stwierdzić, że w Gminie Kleszczewo niezbędne są działania zmierzające do właściwego zagospodarowania nieczystości ciekłych. Powinny one iść w kierunku rozbudowy zbiorczej sieci kanalizacyjnej lub wyposażenia nieruchomości w zabudowie rozproszonej w przydomowe oczyszczalnie ścieków gwarantujące szczelność zbiorników i spełnianie norm środowiskowych. Nadal duża część mieszkańców ma gorsze warunki egzystencji spowodowane problemem zagospodarowania ścieków.

IV. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ

Na bazie przeprowadzonej w poprzednim rozdziale analizy wskaźnikowej, przeprowadzono podsumowanie zebranych wyników. W diagnozie przedstawiono stan rozwoju Gminy Kleszczewo w poszczególnych sferach.

SFERA SPOŁECZNA

W zakresie zaawansowania procesu starzenia się ludności analizie poddano udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.

W ramach badania problemów rynku pracy przeanalizowano udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

W ramach analizy samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych analizie poddano:

- liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru,
- udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku

Biorąc pod uwagę dane dotyczące bezpieczeństwa i porządku uwzględniono ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru.

SFERA GOSPODARCZA

W celu przedstawienia warunków działalności gospodarczej wzięto pod uwagę:

- liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze.

SFERA ŚRODOWISKOWA

- W zakresie środowiskowych warunków lokalnej egzystencji analizę w podziale na sołectwa przeprowadzono uwzględniając odsetek osób korzystających ze zbiorników bezodpływowych (szamb). Przedstawiono także jednak ogół uwarunkowań, które mają wpływ na jakość życia mieszkańców całej Gminy Kleszczewo biorąc pod uwagę czynniki środowiskowe.

W tabeli przedstawiono podsumowanie analizy wskaźnikowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo. Kolorem pomarańczowym oznaczono wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla wszystkich wydzielonych jednostek przestrzennych, co wskazuje na występowanie stanu kryzysowego.

Tabela 16. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo – sfera społeczna

Lp.	Sołectwo	SFERA SPOŁECZNA				
		Udział (%) ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru	Udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku	Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru
1	Bylin	11,5	2,0	8,7	16,7	141,0
2	Gowarzewo	6,6	1,1	2,5	6,4	70,4
3	Kleszczewo	11,8	2,2	15,8	5,5	162,8
4	Komorniki	12,8	5,2	7,8	16,0	57,0
5	Krerowo	14,7	2,7	28,9	1,4	46,3
6	Krzyżowniki	13,3	1,3	4,3	25,5	244,6
7	Markowice	13,5	1,8	26,4	31,3	12,2
8	Nagradowice	13,3	1,7	16,0	13,5	208,3
9	Poklatki	10,8	0,0	12,7	16,0	64,5
10	Szewce	12,7	2,0	4,3	5,0	12,7
11	Śródka	13,7	1,1	14,0	30,9	44,4
12	Tanibórz	10,0	0,0	3,8	0,0	55,6
13	Tulce	9,7	1,4	5,2	7,1	101,0
14	Zimin	14,1	2,1	19,6	20,3	16,0
Średnia wartość dla Gminy Kleszczewo		10,4	1,6	8,7	9,8	94,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 17. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo – sfera gospodarcza i strefa środowiskowa

Lp.	Sołectwo	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA
		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym	Udział (%) nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości danego obszaru
1	Bylin	9,8	100
2	Gowarzewo	17,3	100
3	Kleszczewo	8,2	15 (należy przy tym stwierdzić, że jest to wartość przybliżona i ogólna, na terenie Kleszczewa, jest to około 10 %, a dla miejscowości Bugaj i Lipowiec to 100 %)
4	Komorniki	9,1	100
5	Krerowo	8,7	0
6	Krzyżowniki	8,4	0
7	Markowice	7,9	0
8	Nagradowice	10,5	0
9	Poklatki	9,5	10
10	Szewce	4,1	100
11	Śródka	9,2	0
12	Tanibórz	20,0	100
13	Tulce	17,1	20
14	Zimin	6,8	0
Średnia wartość dla Gminy Kleszczewo		13,7	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych

V. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu opracowania charakterystyki wszystkich sołectwa położonych na terenie Gminy Kleszczewo zebrano dane dotyczące w szczególności sytuacji społecznej mieszkańców opisywanego obszaru. Analizie poddano kwestie związane z koncentracją negatywnych zjawisk, w szczególności zaawansowania starzenia się ludności, bezrobocia, problemów ekonomicznych ludności oraz zmniejszonego poziomu bezpieczeństwa.

Należy przypomnieć, że stan kryzysowy może zostać stwierdzony w przypadku koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zebrane dane są rzetelne i porównywalne, ponieważ zostały pozyskane z instytucji bezpośrednio zajmujących się poszczególnymi kwestiami społecznymi: m.in. Urzędu Gminy w Kleszczewie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczewie, Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu i Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu.

Procedura wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Kleszczewo została przeprowadzona w następujący sposób:

- 1) Dokonano analizy wskaźnikowej wszystkim sołectw, uwzględniając zweryfikowane, mierzalne i porównywalne dane. Spośród 7 zastosowanych wskaźników, 5 dotyczy sfery społecznej, 1 odnosi się do sfery środowiskowej, 1 do sfery gospodarczej.
- 2) Za obszary zdegradowane uznano te sołectwa, na terenie których dokonana diagnoza wykazała wartości mniej korzystne niż średnia wartość dla Gminy Kleszczewo dla co najmniej 3 wskaźników ze sfery społecznej, a dodatkowo wartość co najmniej jednego wskaźnika ze sfery gospodarczej lub środowiskowej przyjmuje wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla Gminy Kleszczewo.

Wobec zebranych informacji proponuje się wyznaczenie 10 podobszarów zdegradowanych, przy czym każdy obszar stanowi całą miejscowość w granicach wyznaczonych na mapie. Dla wskazanych sołectwa zdiagnozowano nasilone problemy o charakterze społecznym oraz gospodarczym lub środowiskowym. Szczegółowa mapa pozwalająca na ustalenie dokładnego przebiegu granic obszaru zdegradowanego stanowi załącznik do niniejszego opracowania. Wyznaczonymi podobszarami zdegradowanymi są:

- Podobszar zdegradowany – sołectwo Bylin;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Kleszczewo;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Komorniki;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Krerowo;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Krzyżowniki;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Markowice;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Nagradowice;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Poklatki;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Śródka;
- Podobszar zdegradowany – sołectwo Zimin.

Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy oraz 30% jej ludności.

Łączna ilość mieszkańców wydzielonych sołectw zaliczonych do obszaru zdegradowanego wynosi 2 877 osób. Liczba ludności całej Gminy Kleszczewo wynosi 7 387 osób. Powierzchnia Gminy Kleszczewo wynosi 7 446 ha, a powierzchnia proponowanego obszaru zdegradowanego przekracza 20 % jej powierzchni (5 187 ha). Oznacza to, że powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego oraz ilość osób zamieszkujących obszar zdegradowany są większe niż powierzchnia i ilość osób jakie można włączyć do obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym zaszła konieczność wydzielenia z obszaru zdegradowanego (podzielonego na podobszary zdegradowane), tych części w których stan kryzysowy jest najbardziej dotkliwy.

Procedura wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo została przeprowadzona w następujący sposób:

1) Powtórnie przeanalizowano wyniki analizy wskaźnikowej wszystkich sołectwa, biorąc pod uwagę sferę społeczną, jako priorytetową przy prowadzeniu działań z zakresu rewitalizacji. Wśród wyznaczonych podobszarów zdegradowanych do obszaru rewitalizacji włączono:

- w pierwszym etapie - Podobszar zdegradowany nr 7 – miejscowość Nagradowice – ze względu na występowanie 5 wskaźników prezentujących wartość mniej korzystną niż średnia wartość dla gminy,
- w drugim etapie - dokonano analizy dokumentów strategicznych Gminy Kleszczewo. Oparto się również na planach rozwoju poszczególnych miejscowości, kreowanych podczas rozmów z przedstawicielami Urzędu Gminy. W wizji rozwoju Władz Gminy i biorąc pod uwagę wyniki analizy uznano, że rewitalizacja powinna być prowadzona także w sołectwie Komorniki. Jednocześnie należy podkreślić, że taki wybór nie wynika wprost z analizy wskaźnikowej, ponieważ jej wyniki są przybliżone w przypadku kilku miejscowości.

2) Dodatkowo należy podkreślić, że do podobszarów zdegradowanych, należy powierzchnia całkowita danego sołectwa. Natomiast w przypadku podobszarów rewitalizacji, uwzględnia się wyłącznie faktyczną powierzchnię, dla której planowane są działania z zakresu rewitalizacji (tereny zamieszkałe i tereny użyteczności publicznej).

Wyznaczonymi podobszarami rewitalizacji są:

- Podobszar rewitalizacji – sołectwo Komorniki;
- Podobszar rewitalizacji – sołectwo Nagradowice.

Kierując się zasadą, że obszar rewitalizacji może obejmować nie więcej niż 20% powierzchni Gminy Kleszczewo i dotyczyć nie więcej 30 % ludności, stwierdza się, że wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje mniej niż 20,0 % powierzchni całkowitej Gminy Kleszczewo i 9,6 % jej mieszkańców. Spełnia więc wymagane kryteria.

Podsumowując należy stwierdzić, że wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo zostało oparte o:

- wnioski i ustalenia wynikające z rozmów z osobami zaangażowanymi w opracowanie diagnozy ze strony Urzędu Gminy w Kleszczewie,

- szczegółową analizę negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa i obniżonego poziomu bezpieczeństwa opartą o dane m.in. Urzędu Gminy w Kleszczewie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kleszczewie, Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu oraz innych zainteresowanych instytucji,
- analizę dokumentów strategicznych Gminy Kleszczewo i wizji rozwoju Władz Gminy,
- analizy zjawisk gospodarczych i środowiskowych w oparciu o pozyskane dane oraz wizję terenową,
- danych własnych, danych podmiotów działających na terenie Gminy Kleszczewo oraz informacji zawartych w dokumentach strategicznych Gminy Kleszczewo,
- wyników prowadzonych konsultacji społecznych i ankietyzacji mieszkańców.

Biorąc pod uwagę zebrane dane i informacje uznaje się za zasadne wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w zaproponowanej formie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów Gminy Kleszczewo.....	9
Tabela 2. Liczba ludności Gminy Kleszczewo w podziale na sołectwa i grupy wiekowe ludności.....	13
Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	16
Tabela 4. Statystyka dotycząca osób bezrobotnych na terenie Gminy Kleszczewo za okres od 01.12.2015 r. do 31.12.2015 r.....	17
Tabela 5. Udział (%) osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	18
Tabela 6. Dane dotyczące korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej GOPS w Kleszczewie za okres od 01.12.2015 r. do 31.12.2015 r.....	19
Tabela 7. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie gospodarstw danego obszaru.....	20
Tabela 8. Udział (%) liczby dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny, w ogólnej liczbie ludności danego obszaru w tym wieku	21
Tabela 9. Statystyka dotycząca bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Kleszczewo.....	22
Tabela 10. Ilość interwencji służb porządkowych z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego przypadająca na 1 000 mieszkańców danego obszaru	23
Tabela 11. Porównanie frekwencji wyborczej na poziomie kraju, województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego i Gminy Kleszczewo	24
Tabela 12. Porównanie uczestnictwa w organizacjach społecznych na poziomie kraju, województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego i Gminy Kleszczewo.....	24
Tabela 13. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze.....	25
Tabela 14. Wyniki ocen jakości powietrza w strefie wielkopolskiej w 2014 roku	27
Tabela 15. Udział (%) nieruchomości obsługiwanych przez zbiorniki wybieralne (szamba) w stosunku do ogółu nieruchomości.....	29
Tabela 16. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo – sfera społeczna.....	32
Tabela 17. Podsumowanie analizy wskaźników na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Kleszczewo – sfera gospodarcza i strefa środowiskowa.....	33

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Gminy Kleszczewo na tle gmin powiatu poznańskiego	8
Ryc. 2. Gmina Kleszczewo na tle sieci komunikacyjnej.....	9
Ryc. 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	13
Ryc. 4. Rozkład przestrzenny sołectwa Gminy Kleszczewo	14
Ryc. 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2004-2015.....	17